

Publikacja współfinansowana ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

**Rozwijanie, uzupełnianie i aktualizacja informacji o zawodach oraz jej upowszechnianie
za pomocą nowoczesnych narzędzi komunikacji – INFODORADCA+**

INFORMACJA O ZAWODZIE

Pielęgniarka – specjalista pielęgniarstwa psychiatrycznego (222216)

Pielęgniarki z tytułem specjalisty

**Rozwijanie, uzupełnianie i aktualizacja informacji o zawodach oraz jej rozpowszechnianie
za pomocą nowoczesnych narzędzi komunikacji – INFODORADCA+**

Projekt jest współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

INFORMACJA O ZAWODZIE

Pielęgniarka – specjalista pielęgniarstwa psychiatrycznego (222216)

Pielęgniarki z tytułem specjalisty

Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, Departament Rynku Pracy

Publikacja opracowana w ramach projektu **Rozwijanie, uzupełnianie i aktualizacja informacji o zawodach oraz jej upowszechnianie za pomocą nowoczesnych narzędzi komunikacji – INFODORADCA+**

Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój, Oś priorytetowa II Efektywne polityki publiczne dla rynku pracy, gospodarki i edukacji, Działanie 2.4 Modernizacja publicznych i niepublicznych służb zatrudnienia oraz lepsze dostosowanie ich do potrzeb rynku pracy

PROJEKT NR: POWR.02.04.00-00-0060/16-00

Partnerzy projektu INFODORADCA+:

- DORADCA Consultants Ltd Sp. z o.o., Gdynia
- Instytut Technologii Eksploatacji – Państwowy Instytut Badawczy, Radom
- Instytut Pracy i Spraw Socjalnych, Warszawa
- Centralny Instytut Ochrony Pracy – Państwowy Instytut Badawczy, Warszawa
- PBS Sp. z o.o., Sopot

INFORMACJA O ZAWODZIE

Pielęgniarka – specjalista pielęgniarstwa psychiatrycznego (222216)

© Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, Departament Rynku Pracy, Warszawa 2018

Kopiowanie i rozpowszechnianie w całości lub w części dozwolone wyłącznie za podaniem źródła.

ISBN 978-83-7789-495-8 [47]

Publikacja bezpłatna

Zdjęcie na okładce wykonane przez zespół ekspercki.

SPIS TREŚCI

1. DANE IDENTYFIKACYJNE ZAWODU	3
1.1. Nazwa i kod zawodu (wg Klasyfikacji zawodów i specjalności)	3
1.2. Nazwy zwyczajowe zawodu	3
1.3. Usytuowanie zawodu w klasyfikacjach: ISCO, PKD	3
1.4. Notka metodologiczna, autorzy i eksperci opiniujący	3
2. OPIS ZAWODU	4
2.1. Synteza zawodu	4
2.2. Opis pracy i sposobu jej wykonywania	4
2.3. Środowisko pracy (warunki pracy, maszyny i narzędzia pracy, zagrożenia, organizacja pracy)	5
2.4. Wymagania psychofizyczne i zdrowotne	7
2.5. Wykształcenie, tytuły zawodowe, kwalifikacje i uprawnienia niezbędne/preferowane do podjęcia pracy w zawodzie	8
2.6. Możliwości rozwoju zawodowego, awansu i potwierdzania kompetencji	9
2.7. Zawody pokrewne	9
3. ZADANIA ZAWODOWE I WYMAGANE KOMPETENCJE	10
3.1. Zadania zawodowe	10
3.2. Kompetencja zawodowa Kz1: Sprawowanie opieki pielęgniarstwa nad pacjentami z zaburzeniami psychicznymi	10
3.3. Kompetencja zawodowa Kz2: Uczestniczenie w różnych formach terapii stosowanych u pacjentów z zaburzeniami psychicznymi	12
3.4. Kompetencja zawodowa Kz3: Prowadzenie działań promujących zdrowie i profilaktykę zdrowotną u pacjentów z zaburzeniami psychicznymi	14
3.5. Kompetencje społeczne	15
3.6. Profil kompetencji kluczowych dla zawodu	15
3.7. Powiązanie kompetencji zawodowych z opisami poziomów Polskiej Ramy Kwalifikacji oraz Sektorowej Ramy Kwalifikacji	16
4. ODNIESIENIE DO SYTUACJI ZAWODU NA RYNKU PRACY I MOŻLIWOŚCI DOSKONALENIA ZAWODOWEGO	16
4.1. Możliwości podjęcia pracy w zawodzie	16
4.2. Instytucje oferujące kształcenie, szkolenie i/lub potwierdzanie kompetencji w ramach zawodu	17
4.3. Zarobki osób wykonujących dany zawód/daną grupę zawodów	18
4.4. Możliwości zatrudnienia osób niepełnosprawnych w zawodzie	19
5. ODNIESIENIE DO EUROPEJSKIEJ KLASYFIKACJI UMIEJĘTNOŚCI/KOMPETENCJI, KWALIFIKACJI I ZAWODÓW (ESCO)	19
6. ŹRÓDŁA DODATKOWYCH INFORMACJI O ZAWODZIE	19
7. SŁOWNIK POJĘĆ	21
7.1. Definicje powiązane z opisem informacji o zawodzie (zawodoznawcze)	21
7.2. Definicje związane z wykonywaniem zawodu (branżowe)	23

1. DANE IDENTYFIKACYJNE ZAWODU

1.1. Nazwa i kod zawodu (wg Klasyfikacji zawodów i specjalności)

Pielęgniarka – specjalista pielęgniarstwa psychiatrycznego 222216

1.2. Nazwy zwyczajowe zawodu

- Pielęgniarka.
- Pielęgniarka psychiatryczna.

1.3. Usytuowanie zawodu w klasyfikacjach: ISCO, PKD

W Międzynarodowym Standardzie Klasyfikacji Zawodów ISCO-08 odpowiada grupie:

- 2221 Nursing professionals.

Według Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD 2007):

- Sekcja Q – Opieka zdrowotna i pomoc społeczna.

1.4. Notka metodologiczna, autorzy i eksperci opiniujący

Notka metodologiczna

Opis informacji o zawodzie opracowano na podstawie:

- analizy źródeł (akty prawne, klasyfikacje krajowe, międzynarodowe), źródeł internetowych oraz wyników badań i analiz prowadzonych w projekcie SPO RZL (2006-2007) „Opracowanie i upowszechnianie krajowych standardów kwalifikacji zawodowych”,
- analizy opisu zawodu zamieszczonego w wyszukiwarce opisów zawodów na Portalu Publicznych Służb Zatrudnienia,
- badań ankietowych prowadzonych w projekcie INFODORADCA+ w październiku 2018 r.,
- zebranych opinii od recenzentów, członków panelu ewaluacyjnego oraz zespołu ds. walidacji i jakości informacji o zawodach.

Autorzy i eksperci opiniujący

Zespół Ekspercki:

- Wojciech Gostomski – Doradca Consultants Ltd. Sp. z o.o., Gdynia.
- Anna Owsicka – Centrum Edukacji Siódemka, Rybnik.
- Katarzyna Wojak – Szpital dla Nerwowo i Psychicznie Chorych im. Stanisława Kryzana, Starogard Gdański.

Zespół ds. walidacji i jakości informacji o zawodzie:

- Joanna Gralak-Merchel – Doradca Consultants Ltd. Sp. z o.o., Gdynia.
- Jolanta Religa – Instytut Technologii Eksploatacji – PIB, Radom.
- Krzysztof Symela – Instytut Technologii Eksploatacji – PIB, Radom.
- Włodzimierz Walkusz – Doradca Consultants Ltd. Sp. z o.o., Gdynia.

Recenzenci:

- Katarzyna Czetowicz – Uniwersytet Centrum Kliniczne, Gdańsk.
- Emilia Orzechowska – Wojewódzki Specjalistyczny Szpital Dziecięcy, Olsztyn.

Panel ewaluacyjny – przedstawiciele partnerów społecznych:

- Paweł Bagniewski – Zakładowa Organizacja Związkowa Ogólnopolskiego Związku Zawodowego Pielęgniarek i Położnych przy Szpitalu Marynarki Wojennej w Gdańsku, Gdańsk.
- Barbara Szyszka – Okręgowa Izba Pielęgniarek i Położnych w Gdańsku, Gdańsk.

Data (rok) opracowania opisu informacji o zawodzie: 2018 r.

WAŻNE:

W tekście opisu informacji o zawodzie występują podkreślenia wybranych określeń wraz z indeksem górnym, który wskazuje numer definicji w słowniku branżowym w punkcie 7.2.

2. OPIS ZAWODU

2.1. Synteza zawodu

Pielęgniarka – specjalista pielęgniarstwa psychiatrycznego jest osobą wykonującą zawód medyczny, uprawnioną do udzielania świadczeń: pielęgnacyjnych, zapobiegawczych, diagnostycznych, leczniczych, rehabilitacyjnych oraz prowadzącą promocję zdrowia²⁰ i edukację zdrowotną⁹ dla pacjentów z zaburzeniami psychicznymi³⁵ i ich rodzin.

2.2. Opis pracy i sposobu jej wykonywania

Opis pracy

Pielęgniarka - specjalista pielęgniarstwa psychiatrycznego w swojej pracy pielęgnuje i rehabilituje pacjentów z zaburzeniami psychicznymi. Przygotowuje pacjentów do samodzielnej egzystencji w środowisku rodzinnym i społecznym.

Pielęgniarka – specjalista pielęgniarstwa psychiatrycznego pełni funkcje socjoterapeutyczne – bierze udział w zebraniach społeczności terapeutycznej²⁵, organizuje czas wolny pacjentom – oraz psychoterapeutyczne: bierze udział w prowadzeniu psychoterapii grupowej, muzykoterapii, relaksacji oraz terapii rodziny. Współpracuje z zespołem terapeutycznym³⁷, który tworzą: pielęgniarka, lekarz psychiatra, psycholog, terapeuta zajęciowy³¹.

Sposoby wykonywania pracy

Praca w zawodzie **pielęgniarka – specjalista pielęgniarstwa psychiatrycznego** ma charakter zarówno umysłowy, jak i fizyczny. Zwykle realizuje czynności polegające m.in. na:

- rozpoznawaniu potrzeb psychofizycznych i problemów zdrowotnych,
- planowaniu i sprawowaniu opieki nad pacjentami z zaburzeniami psychicznymi i uzależnionymi,
- przygotowaniu i aktywizowaniu do samoopieki²³ w chorobie,
- wykonywaniu badania fizykalnego⁵,
- wykonywaniu pomiarów podstawowych parametrów życiowych, ich oceny i interpretacji,
- ocenie stanu ogólnego pacjentów oraz procesu ich zdrowienia,
- pobieraniu materiału do badań diagnostycznych,
- podawaniu leków samodzielnie i na zlecenie lekarza,
- udzielaniu pierwszej pomocy w stanach zagrożenia życia,
- wykonywaniu zabiegów pielęgnacyjno-leczniczych,
- wspieraniu i przygotowanie pacjentów do terapii,
- wspieraniu i edukowanie rodziny do sprawowania opieki w chorobie i niepełnosprawności,
- prowadzeniu edukacji zdrowotnej,
- prowadzeniu dokumentacji pielęgniarstwa.

W czasie pracy pielęgniarka – specjalista pielęgniarstwa psychiatrycznego kontaktuje się m.in. z:

- innymi przedstawicielami zespołu terapeutycznego, którego jest członkiem,
- pielęgniarką środowiskową¹⁷,
- terapeutą uzależnień³⁰,
- pracownikami miejskich ośrodków pomocy społecznej,
- przedstawicielami organizacji i instytucji działających na rzecz ochrony zdrowia.

Praca może być wykonywana przez kobiety i mężczyzn.

Więcej szczegółowych informacji znajduje się w sekcjach: 3.1. Zadania zawodowe oraz 3.2, 3.3 i 3.4. Kompetencje zawodowe.

2.3. Środowisko pracy (warunki pracy, maszyny i narzędzia pracy, zagrożenia, organizacja pracy)

Warunki pracy

Praca w zawodzie **pielęgniarka – specjalista pielęgniarstwa psychiatrycznego** jest wykonywana w budynkach, a także na wolnym powietrzu (np. zajęcia terapeutyczne z pacjentami), w takich miejscach jak:

- oddziały szpitalne, w tym: oddziały dzienne, oddziały ogólnopsychiatryczne, oddziały psychiatryczne dla dzieci i młodzieży, oddziały psychiatrii sądowej, oddziały terapii uzależnień,
- poradnie zdrowia psychicznego,
- gabinety w przychodniach,
- hostele i mieszkania chronione (są to domy, w których pacjenci mogą mieszkać przez pewien czas, normalnie funkcjonować z minimalną obsadą personelu zapewniającą pomoc w wypadku ewentualnego nawrotu dolegliwości),
- pracownie diagnostyczne i punkty pobrania materiałów do badań,
- pomieszczenia warsztatów terapii zajęciowej³².

Praca może być realizowana także w środowisku domowym pacjentów.

Więcej informacji znajduje się w sekcji: 4.1. Możliwości podjęcia pracy w zawodzie.

Wykorzystywane maszyny i narzędzia pracy

Pielęgniarka – specjalista pielęgniarstwa psychiatrycznego w swojej działalności zawodowej wykorzystuje m.in.:

- sprzęt służący do diagnostyki stanu pacjenta i monitorowania jego czynności życiowych: aparat do mierzenia ciśnienia tętniczego krwi, termometr, stetoskop²⁸, glukometr¹¹, aparat EKG³, waga lekarska,
- alkomat²,
- wózki inwalidzkie, kule ortopedyczne, chodziki,
- lampę sollux¹⁵,
- środki przymusu bezpośredniego (np. pasy zabezpieczające, kaftany),
- pompy infuzyjne¹⁸ do podawania leków w dłuższym przepływie,
- środki do dezynfekcji⁶ i stosowanej aseptyki⁴,
- środki ochronne²⁹ – ubranie ochronne, rękawiczki, maseczki, obuwie ochronne,
- podstawowy sprzęt biurowy, w tym komputery, drukarki, kopiarki, programy komputerowe do prowadzenia dokumentacji medycznej, raportowania sprawozdań, planowania wizyt, itp.,
- samochód osobowy.

Organizacja pracy

Praca w zawodzie **pielęgniarka – specjalista pielęgniarstwa psychiatrycznego** może mieć charakter pracy jednozmianowej lub zmianowej. Praca jednozmianowa w dni powszednie dotyczy przeważnie pielęgniarek zatrudnionych na stanowiskach kierowniczych, w oddziałach dziennych oraz poradniach i przychodniach. Praca w systemie zmianowym ma charakter ciągły i odbywa się w dni powszednie, niedziele i święta. Obejmuje najczęściej dyżury 12-godzinne pełnione na oddziałach szpitalnych. Godziny rozpoczęcia i zakończenia pracy są regulowane przez przepisy wewnętrzne pracodawcy.

Pielęgniarka – specjalista pielęgniarstwa psychiatrycznego może pracować indywidualnie, jednak najczęściej współpracuje z innymi osobami w ramach zespołu terapeutycznego, który tworzą:

- inne pielęgniarki,
- lekarze specjalistami psychiatrii,
- lekarze pozostałych specjalizacji,
- psychologowie,
- instruktorzy terapii zajęciowej,
- rehabilitanci,
- dietetycy,
- ratownicy medyczni,
- radiolodzy,
- terapeuci uzależnień,
- sanitariusze,
- opiekunowie medyczni,
- personel laboratorium,
- personel pomocniczy i inni przedstawiciele zawodów medycznych.

Pielęgniarki są ustawowo zobowiązane do zrzeszania się w Okręgowej Izbie Pielęgniarek i Położnych właściwej dla miejsca wykonywania zawodu. Członkostwo w izbie wiąże się z odprowadzaniem składek. Izby prowadzą rejestr pielęgniarek, orzekają w zakresie odpowiedzialności zawodowej i sprawują pieczę nad należytym wykonywaniem zawodów pielęgniarских.

WAŻNE:

Pielęgniarki – specjaliści pielęgniarstwa psychiatrycznego, podobnie jak wszystkie inne pielęgniarki, ponoszą odpowiedzialność za działalność zawodową, w tym etyczną przed Rzecznikiem Odpowiedzialności Zawodowej i Sądem Pielęgniarek i Położnych, zgodnie z Kodeksem Etyki Zawodowej Pielęgniarki i Położnej.

Zagrożenia mające wpływ na bezpieczeństwo pracy człowieka

Pielęgniarka - specjalista pielęgniarstwa psychiatrycznego może być narażona na działanie m.in. następujących czynników:

- fizycznych: emitowane przez różne urządzenia promieniowanie, hałas, pole elektromagnetyczne, drgania, które mają działanie drażniące i mogą zaburzać funkcjonowanie układu nerwowego, odpornościowego czy zwiększyć ryzyko chorób nowotworowych,
- chemicznych: kontakt ze stosowanymi środkami do dezynfekcji i sterylizacji²⁷, środkami czyszczącymi, środkami ochronnymi, podawanymi lekami, mogącymi prowadzić do alergii i zatruć,
- biologicznych: bakterie, wirusy, grzyby chorobotwórcze oraz pasożyty, którymi pielęgniarka może zainfekować się podczas bezpośredniego kontaktu z pacjentami, prowadzącymi do chorób zakaźnych,
- ergonomicznych: wymuszona pozycja ciała, znaczny wysiłek fizyczny związany z opieką nad pacjentami, mogący skutkować chorobami narządu ruchu, dyskomfort wynikający z pracy zmianowej i w porze nocnej, ryzyko skaleczeń ostrymi narzędziami używanymi przy udzielaniu świadczeń,

- psychicznych: stres związany z opieką nad pacjentami, agresją słowną i fizyczną ze strony pacjentów, identyfikacja z problemami chorych i umierających pacjentów, mogącymi prowadzić do wypalenia zawodowego.

2.4. Wymagania psychofizyczne i zdrowotne

Wymagania psychofizyczne

Dla pracownika wykonującego zawód **pielęgniarka - specjalista pielęgniarstwa psychiatrycznego** ważne są:

w kategorii wymagań fizycznych

- ogólna wydolność fizyczna,
- sprawność układu kostno-stawowego,
- sprawność układu mięśniowego,
- sprawność narządu słuchu,
- sprawność narządu wzroku;

w kategorii sprawności sensomotorycznych

- koordynacja wzrokowo-ruchowa,
- ostrość wzroku,
- ostrość słuchu,
- spostrzegawczość,
- szybki refleks;

w kategorii sprawności i zdolności

- dobra pamięć,
- zdolność koncentracji uwagi,
- podzielność uwagi,
- zdolność komunikacji interpersonalnej¹³,
- zdolności manualne;

w kategorii cech osobowościowych

- asertywność,
- wytrwałość i cierpliwość,
- empatia,
- obowiązkowość,
- odporność emocjonalna,
- odporność psychiczna,
- opiekuńczość,
- rzetelność,
- dokładność,
- gotowość do pracy w nieprzychylnych warunkach środowiskowych,
- samodzielność,
- stanowczość i opanowanie,
- uczciwość,
- wyrozumiałość,
- wysoka samodyscyplina.

Więcej informacji znajduje się w sekcjach: 3.5. Kompetencje społeczne; 3.6. Profil kompetencji kluczowych dla zawodu.

Wymagania zdrowotne

W zawodzie wymagany jest dobry ogólny stan zdrowia.

Przeciwwskazaniami do wykonywania zawodu **pielęgniarka – specjalista pielęgniarstwa psychiatrycznego** są:

- choroby powodujące utratę przytomności (np. epilepsja¹⁰),
- niesprawność narządów wewnętrznych dużego stopnia,
- niesprawność narządu wzroku niedająca się skorygować okularami,
- nosicielstwo chorób zakaźnych oraz pasożytniczych,
- choroby psychiczne,
- niesprawność narządów ruchu.

WAŻNE:

O stanie zdrowia i ewentualnych przeciwwskazaniach do wykonywania zawodu orzeka lekarz medycyny pracy.

Więcej informacji znajduje się w sekcji: 4.4. Możliwości zatrudnienia osób niepełnosprawnych w zawodzie.

2.5. Wykształcenie, tytuły zawodowe, kwalifikacje i uprawnienia niezbędne/preferowane do podjęcia pracy w zawodzie

Wykształcenie niezbędne do podjęcia pracy w zawodzie

Do podjęcia pracy w zawodzie **pielęgniarka – specjalista pielęgniarstwa psychiatrycznego** wymagane jest posiadanie wykształcenia wyższego co najmniej I stopnia oraz ukończenie szkolenia specjalizacyjnego w dziedzinie pielęgniarstwa psychiatrycznego.

Pracodawcy preferują posiadanie tytułu magistra pielęgniarstwa.

Tytuły zawodowe, kwalifikacje i uprawnienia niezbędne/preferowane do podjęcia pracy w zawodzie

Do wykonywania zawodu **pielęgniarka – specjalista pielęgniarstwa psychiatrycznego** niezbędne jest posiadanie prawa wykonywania zawodu, wydawanego przez Okręgowe Izby Pielęgniarek i Położnych na podstawie dyplomu ukończenia uczelni wyższej kształcącej w zawodzie pielęgniarki oraz tytuł specjalisty w dziedzinie pielęgniarstwa psychiatrycznego.

Tytuł specjalisty w dziedzinie pielęgniarstwa psychiatrycznego nadawany jest po odbyciu specjalizacji i pozytywnym zdaniu egzaminu państwowego w Centrum Kształcenia Podyplomowego Pielęgniarek i Położnych. Do specjalizacji może przystąpić osoba, która:

- posiada prawo wykonywania zawodu, wydawane przez Okręgowe Rady Pielęgniarek i Położnych,
- pracowała w zawodzie co najmniej przez 2 lata w okresie ostatnich 5 lat,
- została dopuszczona do specjalizacji po przeprowadzeniu postępowania kwalifikacyjnego.

Dodatkowym atutem przy zatrudnianiu pielęgniarki – specjalisty pielęgniarstwa psychiatrycznego może być:

- posiadanie świadectwa ukończenia kursów specjalistycznych,
- posiadanie prawa jazdy uprawniającego do prowadzenia samochodów osobowych,
- certyfikat znajomości języka migowego,
- certyfikat znajomości języka angielskiego na poziomie co najmniej średniozaawansowanym.

Wykaz dziedzin, w których mogą być prowadzone kursy kwalifikacyjne, ogłasza w odrębnych przepisach minister właściwy do spraw zdrowia.

Więcej informacji znajduje się w sekcji: 4.2. Instytucje oferujące kształcenie, szkolenie i/lub potwierdzanie kompetencji w ramach zawodu.

2.6. Możliwości rozwoju zawodowego, awansu i potwierdzania kompetencji

Możliwości rozwoju zawodowego i awansu

Pielęgniarka - specjalista pielęgniarstwa psychiatrycznego ma obowiązek podnoszenia, stałego aktualizowania wiedzy i umiejętności, poprzez różne formy kształcenia podyplomowego, uczestnicząc w szkoleniach specjalistycznych, kursach kwalifikacyjnych, kursach specjalistycznych oraz kursach doszkalających.

Proces kształcenia zawodowego można poszerzyć dodatkowo o studia II stopnia.

Pielęgniarka – specjalista pielęgniarstwa psychiatrycznego może awansować na stanowisko:

- pielęgniarki koordynującej lub oddziałowej, nadzorując pracę zespołu pracowników (po nabyciu niezbędnego doświadczenia zawodowego),
- przełożonej pielęgniarek, naczelniej pielęgniarki lub dyrektora do spraw pielęgniarstwa i organizacji opieki (zależnie od posiadanego stażu pracy oraz kwalifikacji zawodowych).

Praca na stanowiskach kierowniczych wymaga od pielęgniarki – specjalisty pielęgniarstwa psychiatrycznego poszerzenia kompetencji o zagadnienia związane z zarządzaniem zasobami ludzkimi bądź zarządzaniem w placówkach ochrony zdrowia.

Możliwości potwierdzania kompetencji

Obecnie (2018 r.) kompetencje w zawodzie **pielęgniarka – specjalista pielęgniarstwa psychiatrycznego** potwierdza dyplom ukończenia szkolenia specjalizacyjnego z dziedziny pielęgniarstwa psychiatrycznego, uzyskiwany po ukończeniu szkolenia specjalizacyjnego oraz pozytywnym zdaniu państwowego egzaminu, który odbywa się przed komisją powołaną przez ministra właściwego do spraw zdrowia, na wniosek dyrektora Centrum Kształcenia Podyplomowego Pielęgniarek i Położnych.

Każdy ukończony z pozytywnym wynikiem kurs z różnych dziedzin pielęgniarstwa lub specjalizacja pielęgniarska oraz zdobyte tytuły naukowe w pielęgniarstwie potwierdzane są przez Okręgową Izbę Pielęgniarek i Położnych wpisem do prawa wykonywania zawodu.

Więcej informacji można uzyskać w Bazie Usług Rozwojowych <https://uslugirozwojowe.parp.gov.pl> oraz Zintegrowanym Rejestrze Kwalifikacji <https://rejestr.kwalifikacje.gov.pl>

2.7. Zawody pokrewne

Osoba zatrudniona w zawodzie **pielęgniarka – specjalista pielęgniarstwa psychiatrycznego** może rozszerzać swoje kompetencje zawodowe w zawodach pokrewnych:

Nazwa zawodu pokrewnego zgodnie z Klasyfikacją zawodów i specjalności	Kod zawodu
Pielęgniarka – specjalista organizacji i zarządzania	222201
Pielęgniarka – specjalista pielęgniarstwa anestezyjologicznego i intensywnej opieki	222202
Pielęgniarka – specjalista pielęgniarstwa chirurgicznego	222203
Pielęgniarka – specjalista pielęgniarstwa epidemiologicznego	222205
Pielęgniarka – specjalista pielęgniarstwa geriatrycznego	222206
Pielęgniarka – specjalista pielęgniarstwa neonatologicznego	222209
Pielęgniarka – specjalista pielęgniarstwa onkologicznego	222211
Pielęgniarka – specjalista pielęgniarstwa operacyjnego	222212
Pielęgniarka – specjalista pielęgniarstwa opieki długoterminowej	222213
Pielęgniarka – specjalista pielęgniarstwa opieki paliatywnej	222214
Pielęgniarka – specjalista pielęgniarstwa pediatricznego	222215
Pielęgniarka – specjalista pielęgniarstwa ratunkowego	222217

Pielęgniarka – specjalista pielęgniarstwa rodzinnego	222218
Pielęgniarka – specjalista pielęgniarstwa w ochronie zdrowia pracujących	222220

3. ZADANIA ZAWODOWE I WYMAGANE KOMPETENCJE

3.1. Zadania zawodowe

Pracownik w zawodzie **pielęgniarka - specjalista pielęgniarstwa psychiatrycznego** wykonuje różnorodne zadania, do których należą w szczególności:

- Z1 Ocenianie stanu psychicznego i somatycznego²⁴ pacjentów z zaburzeniami psychicznymi.
- Z2 Organizowanie i sprawowanie opieki nad pacjentami uzależnionymi od alkoholu i narkotyków.
- Z3 Organizowanie i sprawowanie opieki pielęgniarzkiej nad pacjentami z zaburzeniami psychicznymi.
- Z4 Rozpoznawanie i reagowanie na stany nagłe²⁶ u pacjentów z zaburzeniami psychicznymi.
- Z5 Przygotowywanie i wykonywanie badań diagnostycznych u pacjentów z zaburzeniami psychicznymi.
- Z6 Zapewnianie bezpieczeństwa pacjentom z zaburzeniami psychicznymi.
- Z7 Dokumentowanie działań pielęgniarzskich związanych ze sprawowaniem opieki nad pacjentami z zaburzeniami psychicznymi.
- Z8 Nawiązywanie i utrzymywanie kontaktu terapeutycznego¹⁴ z pacjentami z zaburzeniami psychicznymi i ich rodzinami.
- Z9 Prowadzenie treningu umiejętności społecznych³³ i treningów w zakresie samoobsługi w oparciu o zasady rehabilitacji psychiatrycznej²².
- Z10 Wykonywanie działań socjoterapeutycznych⁸ i psychoterapeutycznych⁷ wobec pacjentów z zaburzeniami psychicznymi.
- Z11 Prowadzenie edukacji zdrowotnej pacjentów z zaburzeniami psychicznymi i ich rodzin.
- Z12 Prowadzenie działań zmierzających do aktywizacji zdrowotnej¹ pacjentów z zaburzeniami psychicznymi i ich rodzin.
- Z13 Realizowanie działań w ramach profilaktyki zaburzeń psychicznych¹⁹ oraz promujących zdrowie psychiczne²¹ u pacjentów z zaburzeniami psychicznymi.

3.2. Kompetencja zawodowa Kz1: Sprawowanie opieki pielęgniarzkiej nad pacjentami z zaburzeniami psychicznymi

Kompetencja zawodowa Kz1: Sprawowanie opieki pielęgniarzkiej nad pacjentami z zaburzeniami psychicznymi obejmuje zestaw zadań zawodowych Z1, Z2, Z3, Z4, Z5, Z6, Z7, do realizacji których wymagane są odpowiednie zbiory wiedzy i umiejętności.

Z1 Ocenianie stanu psychicznego i somatycznego pacjentów z zaburzeniami psychicznymi	
WIEDZA – zna i rozumie:	UMIEJĘTNOŚCI – potrafi:
- Objawy świadczące o pogorszeniu zdrowia psychicznego i somatycznego pacjentów; - Zasady prowadzenia badania fizykalnego; - Zasady obserwacji i nadzoru nad pacjentami z zaburzeniami psychicznymi; - Metody szybkiej interwencji pielęgniarzkiej.	- Rozpoznawać objawy świadczące o pogorszeniu zdrowia psychicznego i somatycznego pacjentów; - Przeprowadzać badanie fizykalne; - Prowadzić obserwację i nadzór nad pacjentami z zaburzeniami psychicznymi; - Stosować metody szybkiej interwencji pielęgniarzkiej.

Z2 Organizowanie i sprawowanie opieki nad pacjentami uzależnionymi od alkoholu i narkotyków

WIEDZA – zna i rozumie:	UMIEJĘTNOŚCI – potrafi:
- Sposoby organizacji działań zmierzających do osiągnięcia przez pacjentów z uzależnieniem możliwie dobrej kondycji i samopoczucia, w celu osiągnięcia samodzielności w życiu codziennym; - Objawy świadczące o uzależnieniu od narkotyków i alkoholu; - Fazy uzależnienia od alkoholu i narkotyków; - Metody terapii oraz sposoby motywowania pacjentów, które prowadzą do wyjścia z uzależnienia; - Zasady postępowania w stanach zagrożenia życia związanych z uzależnieniem.	- Wdrażać działania zmierzające do osiągnięcia przez pacjentów z uzależnieniem możliwie dobrej kondycji i samopoczucia, w celu osiągnięcia samodzielności w życiu codziennym; - Rozpoznawać objawy świadczące o uzależnieniu od narkotyków i alkoholu; - Udzielać pomocy w zależności od fazy uzależnienia pacjentów od alkoholu i narkotyków; - Wybierać skuteczny rodzaj terapii dostosowany do osób uzależnionych oraz motywować pacjentów do podjęcia terapii odwykowej; - Udzielać szybkiej pomocy w stanach zagrożenia życia u osób uzależnionych.

Z3 Organizowanie i sprawowanie opieki pielęgniarzkiej nad pacjentami z zaburzeniami psychicznymi

WIEDZA – zna i rozumie:	UMIEJĘTNOŚCI – potrafi:
- Sposoby zorganizowania właściwej opieki nad pacjentami z zaburzeniami psychicznymi; - Sposoby zapewnienia bezpieczeństwa pacjentom z zaburzeniami psychicznymi; - Prawa pacjentów z zaburzeniami psychicznymi; - Istotę stworzenia warunków ułatwiających kontakt pacjentów z zaburzeniami psychicznymi z rodziną i najbliższymi.	- Organizować i modyfikować opiekę nad pacjentami z zaburzeniami psychicznymi; - Zapewniać bezpieczeństwo pacjentom z zaburzeniami psychicznymi; - Przestrzegać praw pacjentów z zaburzeniami psychicznymi; - Zapewniać dogodne warunki ułatwiające kontakt pacjentów z zaburzeniami psychicznymi z rodziną i najbliższymi.

Z4 Rozpoznawanie i reagowanie na stany nagłe u pacjentów z zaburzeniami psychicznymi

WIEDZA – zna i rozumie:	UMIEJĘTNOŚCI – potrafi:
- Objawy stanów zagrożenia życia występujące u chorych z zaburzeniami psychicznymi; - Zasady postępowania w stanach zagrożenia życia u chorych z zaburzeniami psychicznymi; - Sposoby monitorowania parametrów życiowych metodami bezprzrządowymi oraz za pomocą aparatury; - Zasady nadzoru nad pacjentami z zaburzeniami psychicznymi.	- Rozpoznawać stany zagrożenia życia występujące u chorych z zaburzeniami psychicznymi; - Udzielać pomocy w stanach zagrożenia życia u chorych z zaburzeniami psychicznymi; - Monitorować parametry życiowe metodami bezprzrządowymi oraz za pomocą aparatury; - Prowadzić nadzór nad pacjentami z zaburzeniami psychicznymi.

Z5 Przygotowywanie i wykonywanie badań diagnostycznych u pacjentów z zaburzeniami psychicznymi

WIEDZA – zna i rozumie:	UMIEJĘTNOŚCI – potrafi:
Istotę i cel badań diagnostycznych oraz sposoby przygotowania pacjentów do badań stosowanych w psychiatrii;	- Przygotowywać pacjentów do zleconych badań stosowanych w psychiatrii; - Rozpoznawać niepożądane objawy mogące

• Objawy niepożądane mogące wystąpić w czasie badań diagnostycznych oraz po ich wykonaniu; • Sposoby postępowania w przypadku wystąpienia u pacjentów niepożądanych objawów związanych z przeprowadzonymi badaniami diagnostycznymi; • Normy wyników badań laboratoryjnych przydatnych w diagnostyce; • Techniki, zasady i procedury pobierania materiału diagnostycznego.	• wystąpić w czasie badań diagnostycznych oraz po ich wykonaniu; • Stosować sposoby postępowania w przypadku wystąpienia u pacjentów niepożądanych objawów związanych z przeprowadzonymi badaniami diagnostycznymi; • Interpretować wyniki badań laboratoryjnych przydatnych w diagnostyce; • Pobierać materiał do badań diagnostycznych.
---	--

Z6 Zapewnianie bezpieczeństwa pacjentom z zaburzeniami psychicznymi

WIEDZA – zna i rozumie:	UMIEJĘTNOŚCI – potrafi:
• Choroby w psychiatrii oraz sytuacje, które wymagają szczególnego nadzoru pod kątem zapewnienia bezpieczeństwa pacjentom; • Sposoby, które zapobiegają ucieczkom i samowolnemu oddaleniu się chorych z zaburzeniami psychicznymi z oddziałów szpitalnych; • Oznaki ryzyka dokonania samobójstw u pacjentów; • Oznaki zwiastujące <u>zachowania autoagresywne</u>³⁶ lub agresywne u pacjentów z zaburzeniami psychicznymi; • Zasady stosowania środków przymusu bezpośredniego; • Zasady zabezpieczenia urazów i obrażeń.	• Rozpoznawać choroby, sytuacje, które wymagają szczególnego nadzoru, pod kątem zapewnienia bezpieczeństwa pacjentom; • Zapobiegać ucieczkom i samowolnemu oddaleniu się chorych z zaburzeniami psychicznymi z oddziałów szpitalnych; • Stosować środki ostrożności mające zapobiec samobójstwom u pacjentów; • Stosować metody, które zapobiegają lub minimalizują wystąpienie autoagresji lub agresji u pacjentów z zaburzeniami psychicznymi; • Stosować środki przymusu bezpośredniego; • Opatrywać obrażenia, pourazowe rany, krwotoki, złamania, zwichnięcia i skręcenia.

Z7 Dokumentowanie działań pielęgniarzkich związanych ze sprawowaniem opieki nad pacjentami z zaburzeniami psychicznymi

WIEDZA – zna i rozumie:	UMIEJĘTNOŚCI – potrafi:
• Zasady prowadzenia dokumentacji opieki pielęgniarzkiej; • Zasady przetwarzania i przechowywania poufnych informacji dotyczących pacjentów z zaburzeniami psychicznymi; • Programy komputerowe stosowane w pracy pielęgniarzki.	• Prowadzić dokumentację medyczną zgodnie z obowiązującymi wytycznymi; • Przestrzegać zasad przetwarzania i przechowywania poufnych informacji dotyczących pacjentów z zaburzeniami psychicznymi; • Obsługiwać programy komputerowe stosowane w pracy pielęgniarzki.

3.3. Kompetencja zawodowa Kz2: Uczestniczenie w różnych formach terapii stosowanych u pacjentów z zaburzeniami psychicznymi

Kompetencja zawodowa Kz2: Uczestniczenie w różnych formach terapii stosowanych u pacjentów z zaburzeniami psychicznymi obejmuje zestaw zadań zawodowych Z8, Z9, Z10, do realizacji których wymagane są odpowiednie zbiory wiedzy i umiejętności.

Z8 Nawiązywanie i utrzymywanie kontaktu terapeutycznego z pacjentami z zaburzeniami psychicznymi i ich rodzinami

WIEDZA – zna i rozumie:	UMIEJĘTNOŚCI – potrafi:
- Zasady stosowania różnych form terapii wobec pacjentów z zaburzeniami psychicznymi; - Zadania zespołu terapeutycznego w zakresie opieki nad pacjentami z zaburzeniami psychicznymi; - Metody integrowania zespołu terapeutycznego w ramach społeczności terapeutycznej; - Techniki, zasady i bariery w komunikacji interpersonalnej z pacjentami z zaburzeniami psychicznymi i ich rodzinami.	- Wdrażać różne rodzaje terapii wobec pacjentów z zaburzeniami psychicznymi; - Wykorzystywać zadania zespołu terapeutycznego w opiece nad pacjentami z zaburzeniami psychicznymi; - Integrować zespół terapeutyczny w ramach społeczności terapeutycznej; - Wykorzystywać znane techniki i zasady w komunikacji interpersonalnej z pacjentami z zaburzeniami psychicznymi i ich rodzinami. - Usuwać bariery w komunikacji z pacjentami z zaburzeniami psychicznymi i ich rodzinami.

Z9 Prowadzenie treningu umiejętności społecznych i treningów w zakresie samoobsługi w oparciu o zasady rehabilitacji psychiatrycznej

WIEDZA – zna i rozumie:	UMIEJĘTNOŚCI – potrafi:
- Deficyty, potrzeby oraz możliwości pacjentów z zaburzeniami psychicznymi w zakresie rehabilitacji; - Elementy wykorzystywane podczas treningów umiejętności społecznych, które prowadzą do usprawnienia i aktywizowania pacjentów z zaburzeniami psychicznymi; - Objawy uboczne i powikłania związane ze stosowaniem <u>neuroleptyków</u>¹⁶ oraz sygnały ostrzegawcze sygnalizujące nawrót choroby u pacjentów z zaburzeniami psychicznymi; - Działania rehabilitacji psychiatrycznej zmierzające do osiągnięcia maksymalnej samodzielności w życiu codziennym pacjentów z zaburzeniami psychicznymi.	- Rozpoznawać deficyty, potrzeby oraz możliwości pacjentów z zaburzeniami psychicznymi w zakresie rehabilitacji; - Wykorzystywać elementy treningów umiejętności społecznych, które prowadzą do usprawnienia i aktywizowania pacjentów z zaburzeniami psychicznymi; - Rozpoznawać objawy uboczne i powikłania związane ze stosowaniem neuroleptyków oraz sygnały ostrzegawcze przed nawrotem choroby u pacjentów z zaburzeniami psychicznymi; - Wdrażać działania rehabilitacji psychiatrycznej zmierzające do osiągnięcia maksymalnej samodzielności w życiu codziennym pacjentów z zaburzeniami psychicznymi.

Z10 Wykonywanie działań socjoterapeutycznych i psychoterapeutycznych wobec pacjentów z zaburzeniami psychicznymi

WIEDZA – zna i rozumie:	UMIEJĘTNOŚCI – potrafi:
- Działania socjoterapeutyczne stosowane u pacjentów z zaburzeniami psychicznymi; - Metody psychoterapii stosowanej w opiece nad pacjentami z zaburzeniami psychicznymi; - Metody oceny stanu psychicznego u pacjentów z zaburzeniami psychicznymi w nietypowych sytuacjach; - Rodzaje wsparcia psychoterapeutycznego dostosowane do indywidualnych potrzeb pacjentów z zaburzeniami psychicznymi.	- Organizować działania socjoterapeutyczne stosowane u pacjentów z zaburzeniami psychicznymi; - Wykorzystywać wiedzę i zdobyte doświadczenie z zakresu psychoterapii stosowanej w opiece nad pacjentami z zaburzeniami psychicznymi; - Rozpoznawać stan psychiczny u pacjentów z zaburzeniami psychicznymi w nietypowych sytuacjach; - Dostosowywać zakres wsparcia psychoterapeutycznego do indywidualnych potrzeb pacjentów z zaburzeniami psychicznymi.

3.4. Kompetencja zawodowa Kz3: Prowadzenie działań promujących zdrowie i profilaktykę zdrowotną u pacjentów z zaburzeniami psychicznymi

Kompetencja zawodowa Kz3: Prowadzenie działań promujących zdrowie i profilaktykę zdrowotną u pacjentów z zaburzeniami psychicznymi obejmuje zestaw zadań zawodowych Z11, Z12, Z13, do realizacji których wymagane są odpowiednie zbiory wiedzy i umiejętności.

Z11 Prowadzenie edukacji zdrowotnej pacjentów z zaburzeniami psychicznymi i ich rodzin	
WIEDZA – zna i rozumie:	UMIEJĘTNOŚCI – potrafi:
• Metody kształtowania czynnego udziału pacjentów z zaburzeniami psychicznymi w procesie leczenia; • Sposoby udzielenia wsparcia i wszelkiej pomocy pacjentom z zaburzeniami psychicznymi i ich rodzinom w zaadaptowaniu się do nowej sytuacji, akceptacji i umiejętności życia z chorobą; • Metody budowania prawidłowych relacji międzyludzkich; • Czynniki mające niekorzystny wpływ na stan psychiczny chorych.	• Kształtować świadomy udział pacjentów z zaburzeniami psychicznymi w procesie leczenia; • Udzielać wsparcia i wszelkiej pomocy pacjentom z zaburzeniami psychicznymi i ich rodzinom w zaadaptowaniu się do nowej sytuacji, akceptacji i umiejętności życia z chorobą; • Budować pozytywne relacje międzyludzkie; • Rozpoznawać i przeciwdziałać czynnikom, które mają niekorzystny wpływ na stan psychiczny chorych.
Z12 Prowadzenie działań zmierzających do aktywizacji zdrowotnej pacjentów z zaburzeniami psychicznymi i ich rodzin	
WIEDZA – zna i rozumie:	UMIEJĘTNOŚCI – potrafi:
• Zasady i metody aktywizacji pacjentów z zaburzeniami psychicznymi; • Techniki aktywizacji ruchowej pacjentów z zaburzeniami psychicznymi adekwatne do ich wieku i stanu; • Sposoby motywowania pacjentów z zaburzeniami psychicznymi do usamodzielniania się.	• Prowadzić aktywizację pacjentów z zaburzeniami psychicznymi; • Prowadzić aktywizację ruchową pacjentów z zaburzeniami psychicznymi adekwatną do ich wieku i stanu; • Motywować pacjentów z zaburzeniami psychicznymi do usamodzielniania się.
Z13 Realizowanie działań w ramach profilaktyki zaburzeń psychicznych oraz promujących zdrowie psychiczne u pacjentów z zaburzeniami psychicznymi	
WIEDZA – zna i rozumie:	UMIEJĘTNOŚCI – potrafi:
• Zasady zdrowego stylu życia; • Programy profilaktyczne promujące zdrowie; • Działania z zakresu promocji zdrowia i zapobiegania zaburzeniom psychicznym; • Metody kształtowania postaw i zachowań korzystnych dla utrzymania, umacniania i potęgowania zdrowia u pacjentów z zaburzeniami psychicznymi.	• Prowadzić poradnictwo w zakresie zdrowego stylu życia; • Stosować w praktyce programy profilaktyczne promujące zdrowie; • Podejmować działania z zakresu promocji zdrowia i zapobiegania zaburzeniom psychicznym; • Kształtować postawy i zachowania prozdrowotne u pacjentów z zaburzeniami psychicznymi.

3.5. Kompetencje społeczne

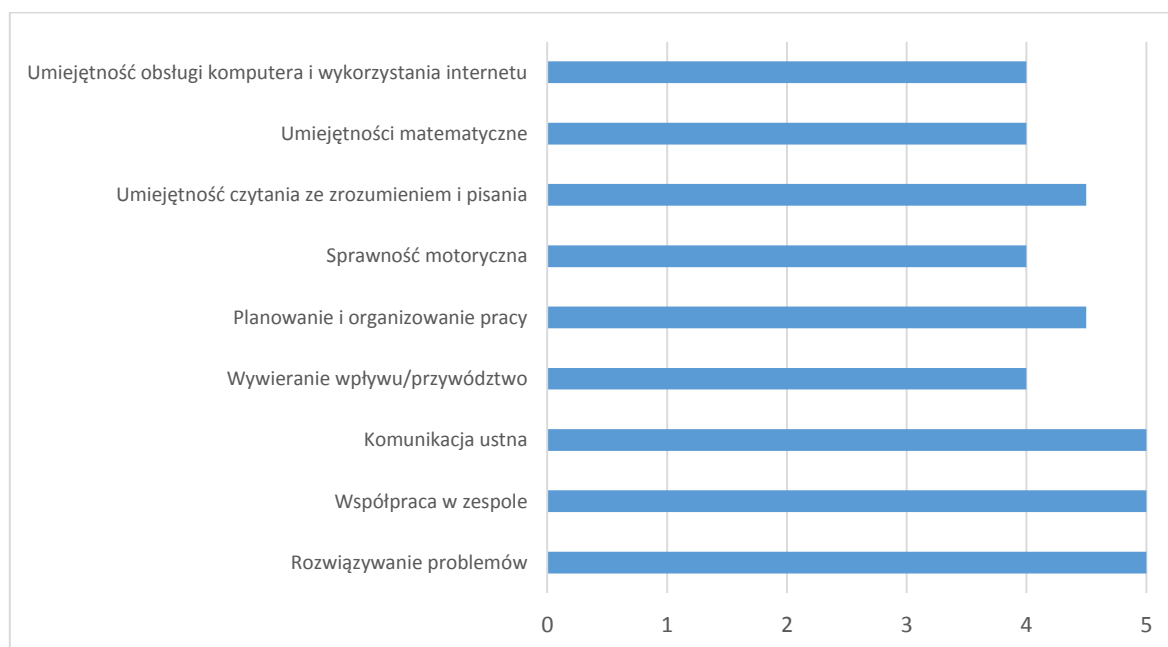
Pracownik w zawodzie **pielęgniarka – specjalista pielęgniarstwa psychiatrycznego** powinien posiadać kompetencje społeczne niezbędne do prawidłowego i skutecznego wykonywania zadań zawodowych.

W szczególności pracownik jest gotów do:

- Przestrzegania tajemnicy zawodowej i praw pacjentów.
- Przestrzegania Kodeksu Etyki Zawodowej Pielęgniarki i Położnej Rzeczypospolitej Polskiej.
- Świadczenia usług medycznych zgodnie z aktualną wiedzą medyczną i na najwyższym poziomie.
- Ponoszenia odpowiedzialności za bezpieczeństwo własne i osób znajdujących się pod opieką.
- Działania w sytuacjach konfliktowych w efektywny sposób.
- Szanowania godności i autonomii osób powierzonych opiece.
- Aktualizowania wiedzy i umiejętności w zakresie opieki nad pacjentami z zaburzeniami psychicznymi.
- Tworzenia klimatu empatii i zaufania dla pacjentów i ich rodzin.
- Myślenia w sposób strategiczny i kreatywny.
- Działania w sposób asertywny.
- Współpracowania z pacjentami, ich rodzinami oraz zespołem terapeutycznym.
- Komunikowania się i łatwego nawiązywania kontaktu z pacjentami i ich rodzinami.
- Prowadzenia samooceny i weryfikacji działania własnego oraz osób z którymi współpracuje.

3.6. Profil kompetencji kluczowych dla zawodu

Pracownik powinien mieć zdolność właściwego wykonywania zadań zawodowych i predyspozycje do rozwoju zawodowego. Dlatego wymaga się od niego odpowiednich kompetencji kluczowych. Zostały one zilustrowane w formie profilu (rys. 1) ukazującego ważność kompetencji kluczowych dla zawodu **pielęgniarka - specjalista pielęgniarstwa psychiatrycznego**.

Rys. 1. Profil kompetencji kluczowych dla zawodu **pielęgniarka - specjalista pielęgniarstwa psychiatrycznego**

Uwaga:

Wykaz kompetencji kluczowych opracowano na podstawie wykazu stosowanego w Międzynarodowym Badaniu Kompetencji Osób Dorosłych – projekt PIAAC (OECD).

3.7. Powiązanie kompetencji zawodowych z opisami poziomów Polskiej Ramy Kwalifikacji oraz Sektorowej Ramy Kwalifikacji

Kompetencje zawodowe pracownika w zawodzie **pielęgniarka - specjalista pielęgniarstwa psychiatrycznego** nawiązują do opisów poziomów Polskiej Ramy Kwalifikacji.

Opis zawodu, zadań zawodowych i wymagań kompetencyjnych może stanowić materiał informacyjny dla przygotowania (lub aktualizacji) opisów kwalifikacji wprowadzanych do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji (ZSK). Więcej informacji:

- Zintegrowany System Kwalifikacji: <https://www.kwalifikacje.gov.pl>
- Zintegrowany Rejestr Kwalifikacji: <https://rejestr.kwalifikacje.gov.pl>

4. ODNIESIENIE DO SYTUACJI ZAWODU NA RYNKU PRACY I MOŻLIWOŚCI DOSKONALENIA ZAWODOWEGO

4.1. Możliwości podjęcia pracy w zawodzie

Pielęgniarka - specjalista pielęgniarstwa psychiatrycznego może pracować w:

- publicznych i niepublicznych zakładach opieki zdrowotnej,
- indywidualnych i grupowych praktykach pielęgniarstwach,
- zakładach opiekuńczo-leczniczych,
- poradniach zdrowia psychicznego,
- domach pomocy społecznej,
- instytutach naukowo-badawczych,
- sanatoriach,
- hospicjach¹²,
- zakładach karnych,
- zawodowych instytucjach samorządowych (związkach zawodowych, samorządach pielęgniarów i położnych),
- instytucjach państwowych (Ministerstwo Zdrowia).

Pielęgniarka – specjalista pielęgniarstwa psychiatrycznego może wykonywać swój zawód na podstawie umowy o pracę, umowy cywilno-prawnej, w ramach praktyk zawodowych lub w ramach wolontariatu³⁴.

Obecnie (2018 r.) jest to zawód poszukiwany na rynku pracy.

WAŻNE:

Zachęcamy do sprawdzenia dostępnych ofert pracy w **Centralnej Bazie Ofert Pracy:**

<http://oferty.praca.gov.pl>

Natomiast aktualizacje informacji o możliwościach zatrudnienia w zawodzie, przyszłe zapotrzebowanie na dany zawód na rynku pracy oraz dodatkowe informacje można uzyskać, korzystając z **polecanych źródeł danych**.

Polecane źródła danych [dostęp: 31.10.2018]:

Ranking (monitoring) zawodów deficytowych i nadwyżkowych:

<http://mz.praca.gov.pl>

<https://www.gov.pl/web/rodzina/zawody-deficytowe-zrownowazone-i-nadwyzkowe>

Barometr zawodów: <https://barometrzwodow.pl>

Wojewódzkie obserwatoria rynku pracy:

Mazowieckie – <http://obserwatorium.mazowsze.pl>

Małopolskie – <https://www.obserwatorium.malopolska.pl>

Lubelskie – <http://lorp.wup.lublin.pl>

Regionalne Obserwatorium Rynku Pracy w Łodzi – <http://obserwatorium.wup.lodz.pl>

Pomorskie – <http://www.porp.pl>

Opolskie – <http://www.obserwatorium.opole.pl>
Wielkopolskie – <http://www.obserwatorium.wup.poznan.pl>
Zachodniopomorskie – <https://www.wup.pl/pl/dla-instytucji/zachodniopomorskie-obserwatorium-rynku-pracy>
Podlaskie – <http://www.obserwatorium.up.podlasie.pl>
Zielona Linia. Centrum Informacyjne Służb Zatrudnienia:
<http://zielonalinia.gov.pl>
Portal Prognozowanie Zatrudnienia:
www.prognozowaniezatrudnienia.pl
Portal EU Skills Panorama:
<http://skillspanorama.cedefop.europa.eu/en>
Europejski portal mobilności zawodowej EURES:
<https://eures.praca.gov.pl>
<https://ec.europa.eu/eures/public/pl/homepage>

4.2. Instytucje oferujące kształcenie, szkolenie i/lub potwierdzanie kompetencji w ramach zawodu

Kształcenie

Instytucje oferujące kształcenie w zawodzie **pielęgniarka – specjalista pielęgniarstwa psychiatrycznego** to uniwersytety medyczne oraz wyższe szkoły zawodowe (państwowe i niepaństwowe) oraz instytucje prowadzące kształcenie podyplomowe pielęgniarek i położnych.

Uczelnie oferują studia wyższe I i II stopnia na wydziałach pielęgniarstwa w systemie dziennym.

Organizatorami kształcenia podyplomowego, w tym specjalizacji w zawodzie pielęgniarka – specjalista pielęgniarstwa psychiatrycznego, zgodnie z obowiązującymi obecnie (2018 r.) przepisami prawa, mogą być:

- uczelnie, szkoły prowadzące działalność dydaktyczną i badawczą w dziedzinie nauk medycznych,
- podmioty lecznicze,
- inne podmioty po uzyskaniu wpisu do właściwego rejestru podmiotów prowadzących kształcenie podyplomowe.

Szkolenie

Pielęgniarki mają ustawowy obowiązek stałego aktualizowania wiedzy i umiejętności zawodowych. Instytucje, które oferują szkolenia w zawodzie **pielęgniarka – specjalista pielęgniarstwa psychiatrycznego** to m.in.:

- Okręgowe Izby Pielęgniarek i Położnych,
- ośrodki kształcenia podyplomowego pielęgniarek i położnych,
- pracodawcy (w ramach szkoleń wewnątrzzakładowych).

Wykaz dziedzin, w których mogą być prowadzone kursy kwalifikacyjne, ogłasza w odrębnych przepisach minister właściwy do spraw zdrowia. Natomiast przykładowa tematyka szkoleń specjalistycznych może obejmować takie zagadnienia, jak:

- rehabilitacja osób z przewlekłymi zaburzeniami psychicznymi,
- resuscytacja krążeniowo-oddechowa,
- wywiad i badanie fizykalne.

Dodatkowo pielęgniarka – specjalista pielęgniarstwa psychiatrycznego może aktualizować swoją wiedzę poprzez uzyskanie doświadczenia w pracy, udział w konferencjach naukowych, sympozjach, warsztatach, odczytach, jak również poprzez samokształcenie.

WAŻNE:

Więcej informacji o instytucjach oferujących kształcenie, szkolenie i/lub walidację kompetencji w ramach zawodu można uzyskać, korzystając z **polecanych źródeł danych**.

Polecane źródła danych [dostęp: 31.10.2018]:

Szkolnictwo wyższe:

www.wyberzstudia.nauka.gov.pl

Szkolnictwo zawodowe:

<https://www.ore.edu.pl/category/ksztalcenie-zawodowe-i-ustawiczne>

<http://doradztwo.ore.edu.pl/wyberam-zawod>

<http://www.zrp.pl>

Szkolenia zawodowe:

Rejestr Instytucji Szkoleniowych – <http://www.stor.praca.gov.pl/portal/#/ris>

Baza Usług Rozwojowych – <https://uslugirozwojowe.parp.gov.pl>

Okręgowe Izby Pielęgniarek i Położnych: <http://nipip.pl/kontakt/kontakt-oipip>

Inne źródła danych:

Zintegrowany Rejestr Kwalifikacji – <https://rejestr.kwalifikacje.gov.pl>

Bilans Kapitału Ludzkiego – <https://bkl.parp.gov.pl>

Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji – <http://www.frse.org.pl>, <http://europass.org.pl>

Learning Opportunities and Qualifications in Europe – <https://ec.europa.eu/ploteus>

4.3. Zarobki osób wykonujących dany zawód/daną grupę zawodów

Wynagrodzenie (2018 r.) osób pracujących w zawodzie **pielęgniarka – specjalista pielęgniarstwa psychiatrycznego** waha się od 2800 zł do 7000 zł brutto miesięcznie w przeliczeniu na pełny etat.

Większość pielęgniarek psychiatrycznych osiąga zarobki w dolnej części tego przedziału.

Wynagrodzenie osób pracujących na stanowisku pielęgniarka – specjalista pielęgniarstwa psychiatrycznego jest zróżnicowane i uzależnione od kilku czynników, m.in.:

- stażu pracy,
- wykształcenia,
- umiejscowienia geograficznego danego zakładu pracy,
- stopnia specjalizacji szpitala, będącego zakładem pracy,
- rodzaju pracodawcy (prywatny, publiczny),
- sytuacji na lokalnym rynku pracy.

Wynagrodzenie miesięczne brutto pielęgniarek psychiatrycznych zajmujących stanowisko kierownicze waha się najczęściej w granicach od 4200 zł do 6600 zł.

Można w zawodzie spotkać praktykę w postaci pracy wykraczającej poza jeden etat, w kilku miejscach pracy.

WAŻNE:

Zarobki osób wykonujących dany zawód/grupę zawodów są orientacyjne i mogą szybko stracić aktualność. Dlatego na bieżąco należy sprawdzać, jakie zarobki oferuje rynek pracy, korzystając z **polecanych źródeł danych**.

Polecane źródła danych [dostęp: 31.10.2018]:

Wynagrodzenie w Polsce według danych GUS:

<http://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/rynek-pracy/pracujacy-zatrudnieni-wynagrodzenia-koszty-pracy>

Przykładowe portale informujące o zarobkach:

<https://wynagrodzenia.pl/gus>

<https://wynagrodzenia.pl/kategoria/zarobki-na-stanowiskach-i-szczegolach>

<https://sedlak.pl/raporty-placowe>

<https://zarobki.pracuj.pl>

<https://www.forbes.pl/ogolnopolskie-badanie-wynagrodzen>

<https://www.kariera.pl/wynagrodzenia>

4.4. Możliwości zatrudnienia osób niepełnosprawnych w zawodzie

W zawodzie **pielęgniarka - specjalista pielęgniarstwa psychiatrycznego** możliwe jest zatrudnienie osób niepełnosprawnych.

Warunkiem niezbędnym jest identyfikacja indywidualnych barier i dostosowanie technicznych i organizacyjnych warunków środowiska oraz stanowiska pracy do potrzeb zatrudnienia osób:

- z wadami i dysfunkcją wzroku (04-O), w przypadku możliwości skorygowania ich szklami optycznymi lub soczewkami kontaktowymi,
- z dysfunkcją narządu słuchu (03-L) - pod warunkiem, że niepełnosprawność ta jest możliwa do skorygowania za pomocą aparatów słuchowych,
- z niewielką dysfunkcją kończyn dolnych (05-R), która nie wyklucza stania i chodzenia,
- z innymi rodzajami niepełnosprawności wynikającymi z chorób układu krążenia, oddechowego, pokarmowego, moczowo-płciowego i in. – pod warunkiem, że praca nie wymaga znacznego wysiłku fizycznego lub jest zorganizowana w taki sposób, aby pracownik miał możliwość regularnego przyjmowania leków i dokonywania niezbędnych zabiegów pielęgnacyjno-medycznych (np. zastrzyków insulinowych).

WAŻNE

Decyzja o zatrudnieniu osoby z jakimkolwiek rodzajem niepełnosprawności może być podjęta wyłącznie po indywidualnej konsultacji z lekarzem medycyny pracy.

5. ODNIESIENIE DO EUROPEJSKIEJ KLASYFIKACJI UMIEJĘTNOŚCI/KOMPETENCJI, KWALIFIKACJI I ZAWODÓW (ESCO)

Europejska klasyfikacja umiejętności/kompetencji, kwalifikacji i zawodów (European Skills/Competences, Qualifications and Occupations – ESCO) jest narzędziem łączącym rynek edukacji z rynkiem pracy. ESCO jest częścią strategii „Europa 2020”. W klasyfikacji określono i uszeregowano umiejętności, kompetencje, kwalifikacje i zawody istotne dla unijnego rynku pracy oraz kształcenia i szkolenia. Tworzenie europejskiego rynku pracy, a w przyszłości wspólnego obszaru kształcenia ustawicznego wymaga, aby zdobywane przez jednostki umiejętności oraz kwalifikacje były zrozumiałe oraz łatwo porównywalne między krajami, a także – by promowały mobilność wśród pracowników.

Obecnie (2018 r.) klasyfikacja ESCO jest dostępna w 27 językach (w 24 językach UE, islandzkim, norweskim i arabskim) za pośrednictwem platformy ESCO:

<https://ec.europa.eu/esco/portal/home>

Klasyfikacja ESCO została oparta na trzech filarach i pokazuje w sposób systematyczny relacje między nimi:

- **Zawody:** <https://ec.europa.eu/esco/portal/occupation>
- **Umiejętności/Kompetencje:** <https://ec.europa.eu/esco/portal/skill>
- **Kwalifikacje:** <https://ec.europa.eu/esco/portal/qualification>

6. ŹRÓDŁA DODATKOWYCH INFORMACJI O ZAWODZIE

Podstawowe regulacje prawne:

Stan prawny na dzień: 31.10.2018 r.

- Ustawa z dnia 22 grudnia 2015 r. o Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 986, z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 15 lipca 2011 r. o zawodach pielęgniarki i położnej (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 123, z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 1 lipca 2011 r. o samorządzie zawodowym pielęgniarek i położnych (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 916).

- Ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 160, z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 6 listopada 2008 r. o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 1318, z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 1265, z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 1878).
- Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 28 lutego 2017 r. w sprawie rodzaju i zakresu świadczeń zapobiegawczych diagnostycznych, leczniczych i rehabilitacyjnych udzielanych przez pielęgniarkę albo położną samodzielnie bez zlecenia lekarskiego (Dz. U. poz. 497).
- Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 30 września 2016 r. w sprawie kształcenia podyplomowego pielęgniarek i położnych (Dz. U. poz. 1761).
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 13 kwietnia 2016 r. w sprawie charakterystyk drugiego stopnia Polskiej Ramy Kwalifikacji typowych dla kwalifikacji o charakterze zawodowym – poziomy 1–8 (Dz. U. poz. 537).
- Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 7 sierpnia 2014 r. w sprawie klasyfikacji zawodów i specjalności na potrzeby rynku pracy oraz zakresu jej stosowania (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 227).
- Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 12 grudnia 2013 r. w sprawie wykazu dziedzin mających zastosowanie w ochronie zdrowia, w których może być prowadzona specjalizacja i kursy kwalifikacyjne (Dz. U. poz. 1562).
- Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 6 listopada 2013 r. w sprawie świadczeń gwarantowanych z zakresu opieki psychiatrycznej i leczenia uzależnień (Dz. U. poz. 1386, z późn. zm.).
- Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 20 sierpnia 2012 r. w sprawie szczegółowych wymagań dotyczących kształcenia pielęgniarek i położnych (Dz. U. poz. 970).
- Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 28 czerwca 2012 r. w sprawie sposobu stosowania i dokumentowania zastosowania przymusu bezpośredniego oraz dokonywania oceny zasadności jego zastosowania (Dz. U. poz. 740).
- Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 18 sierpnia 2011 r. w sprawie obowiązkowych szczepień ochronnych (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 753).
- Rozporządzenie Ministra Polityki Społecznej z dnia 22 września 2005 r. w sprawie specjalistycznych usług opiekuńczych (Dz. U. Nr 189, poz. 1598, z późn. zm.).

Literatura branżowa:

- Dyk D.: Badanie fizykalne w pielęgniarstwie. PZWL, Warszawa 2013.
- Górna K., Jaracz K., Rybakowski J.: Pielęgniarstwo psychiatryczne. PZWL, Warszawa 2012.
- Heitzman J.: Psychiatria. PZWL, Warszawa 2007.
- Kózka M., Płaszewska-Żywko L. (red.): Diagnozy i interwencje pielęgniarские. PZWL, Warszawa 2010.
- Krajewska-Kułak E., Szczepański M.: Badanie fizykalne w praktyce pielęgniarek i położnych. Wyd. Czelej, Lublin 2008.
- Kurpas D., Miturska H., Kaczmarek M.: Podstawy psychiatrii. Wyd. Continuo, Wrocław 2009.
- Linowski K., Wysocki I.: Agresja, autoagresja i przemoc w życiu człowieka. Przyczyny, przejawy, przeciwdziałanie i resocjalizacja. Wydawnictwo Politechniki Radomskiej, Radom 2012.
- Łoza B., Czernikiewicz A.: Amerykański słownik psychiatryczny. Urban & Partner, Wrocław 2010.
- Ślusarska B., Zarzycka D., Zahradniczek K.: Podstawy pielęgniarstwa. Wydanie II. PZWL, Warszawa 2015.
- Usher K., Grigg M.: Pielęgniarstwo psychiatryczne. Problemy i kierunki rozwoju. Polskie Towarzystwo Pielęgniarskie, Warszawa 2010.

- Wilczek-Rużyczka E.: Komunikowanie się z chorym psychicznie. Wyd. Czelej, Lublin 2007.
- Wilczek-Rużyczka E.: Podstawy pielęgniarstwa psychiatrycznego. Wyd. Czelej, Lublin 2007.

Zasoby internetowe [dostęp: 31.10.2018]:

- Baza danych standardów kwalifikacji/kompetencji zawodowych i modułowych programów szkoleń: <ftp://kwalifikacje.praca.gov.pl>
- Centrum Kształcenia Podyplomowego Pielęgniarek i Położnych: <http://www.ckppip.edu.pl/>
- Czasopismo o zdrowiu publicznym, pielęgniarstwie i ratownictwie medycznym: <https://pzpr.eu>
- Ministerstwo Zdrowia – Rozwój kompetencji pielęgniarstwach: <https://www.gov.pl/zdrowie/rozwoj-kompetencji-pielgniarskich>
- Projekt Zintegrowany System Kwalifikacji: <http://kwalifikacje.edu.pl>
- Portal Asystent BHP: <https://asystentbhp.pl>
- Standardy orzecznictwa lekarskiego ZUS: <http://www.zus.pl/lekarze/publikacje/standardy-orzecznictwa-lekarskiego-zus>
- Strategia na rzecz rozwoju pielęgniarstwa i położnictwa w Polsce: http://www.akademiapp.mz.gov.pl/fileadmin/user_upload/aktualnosci/2017_12_29/dokument_strategia_rozwoju_pielgniartwa_i_poloznictwa_w_polsce.pdf
- Wyszukiwarka opisów zawodów: <http://psz.praca.gov.pl/rynek-pracy/bazy-danych/klasyfikacja-zawodow-i-specjalnosci/wyszukiwarka-opisow-zawodow>.

7. SŁOWNIK POJĘĆ

7.1. Definicje powiązane z opisem informacji o zawodzie (zawodoznawcze)

Nazwa pojęcia	Definicja pojęcia
Awans zawodowy	Wyróżnia się dwa podstawowe rodzaje awansu – pionowy oraz poziomy. Awans pionowy oznacza zmianę stanowiska na wyższe w hierarchii przedsiębiorstwa/organizacji oraz przyznanie wyższego wynagrodzenia i poszerzenie uprawnień, np. awans polegający na osiągnięciu wyższego stopnia wymagań formalnych w policji, w wojsku, mianowanie na wyższy stopień – awans nauczycielski. Awans poziomy oznacza zmianę stanowiska niepociągającą za sobą zmiany pozycji pracownika w hierarchii firmy, np. objęcie dodatkowego stanowiska przez pracownika, powierzenie nowych zadań, rozszerzenie uprawnień i zakresu podejmowanych decyzji.
Czynności zawodowe	Są to działania podejmowane w ramach zadania zawodowego i dające efekt w postaci realizacji celu przewidzianego w zadaniu zawodowym.
Edukacja formalna	Kształcenie realizowane przez publiczne i niepubliczne szkoły oraz inne podmioty systemu oświaty, uczelnie oraz inne podmioty systemu szkolnictwa wyższego w ramach programów, które prowadzą do uzyskania kwalifikacji pełnych oraz kwalifikacji nadawanych po ukończeniu studiów podyplomowych (zgodnie z ustawą Prawo o szkolnictwie wyższym) albo kwalifikacje w zawodzie (zgodnie z przepisami oświatowymi).
Edukacja pozaformalna	Kształcenie i szkolenie realizowane w ramach programów, które nie prowadzą do uzyskania kwalifikacji pełnych lub kwalifikacji właściwych dla edukacji formalnej.
Efekty uczenia się	Wiedza, umiejętności oraz kompetencje społeczne nabyte w procesie uczenia się (w ramach edukacji formalnej, edukacji pozaformalnej lub poprzez uczenie się nieformalne).
Europejskie Ramy Kwalifikacji (ERK)	Przyjęta w Unii Europejskiej struktura i opis poziomów kwalifikacji umożliwiające porównanie kwalifikacji uzyskiwanych w różnych państwach. W ERK wyróżniono 8 poziomów kwalifikacji opisywanych za pomocą efektów uczenia się (wiedza, umiejętności i kompetencje). ERK stanowi układ odniesienia do krajowych ram kwalifikacji, w tym do PRK.

Kody niepełnosprawności	Są symbolami rodzaju schorzenia, które ma decydujący wpływ na to, do jakich prac osoba niepełnosprawna może być kierowana, a do jakich nie powinna ze względu na jej zdrowie i skuteczność pracy na danym stanowisku. Podstawowe kody niepełnosprawności: 01-U upośledzenie umysłowe, 02-P choroby psychiczne, 03-L zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu, 04-O choroby narządu wzroku, 05-R upośledzenie narządu ruchu, 06-E epilepsja, 07-S choroby układu oddechowego i krążenia, 08-T choroby układu pokarmowego, 09-M choroby układu moczowo-płciowego, 10-N choroby neurologiczne, 11-I inne, w tym schorzenia: endokrynologiczne, metaboliczne, zaburzenia enzymatyczne, choroby zakaźne i odzwierzęce, zeszpecenia, choroby układu krwiotwórczego, 12-C całościowe zaburzenia rozwojowe.
Kompetencje społeczne	Jest to rozwinięta w toku uczenia się zdolność kształtowania własnego rozwoju oraz autonomicznego i odpowiedzialnego uczestniczenia w życiu zawodowym i społecznym, z uwzględnieniem etycznego kontekstu własnego postępowania.
Kompetencje kluczowe	Są to kompetencje (połączenie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych) integracji społecznej i zatrudnienia potrzebne w życiu zawodowym i pozazawodowym oraz do bycia aktywnym obywatelem. Na potrzeby opracowania informacji o zawodach wyróżniono 9 kompetencji, które zostały wybrane i pogrupowane ze zbioru 15 kompetencji kluczowych wyodrębnionych w Międzynarodowym Badaniu Kompetencji Osób Dorosłych – Projekt PIAAC prowadzonym cyklicznie przez OECD.
Kompetencja zawodowa	Jest to układ wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych niezbędnych do wykonywania, w ramach wydzielonego zakresu pracy w zawodzie zestawu zadań zawodowych. Posiadanie jednej lub kilku kompetencji zawodowych powinno umożliwić zatrudnienie na co najmniej jednym stanowisku pracy w zawodzie.
Kwalifikacja	Oznacza zestaw efektów uczenia się w zakresie wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych nabytych w edukacji formalnej, edukacji pozaformalnej lub poprzez uczenie się nieformalne, zgodnych z ustalonymi dla danej kwalifikacji wymaganiami, których osiągnięcie zostało sprawdzone w procesie walidacji oraz formalnie potwierdzone przez uprawniony podmiot certyfikujący. W Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji wyodrębniono 4 rodzaje kwalifikacji: pełne, częściowe, rynkowe i uregulowane.
Polska Rama Kwalifikacji (PRK)	Opis ośmiu wyodrębnionych w Polsce poziomów kwalifikacji odpowiadających odpowiednim poziomom Europejskich Ram Kwalifikacji sformułowany za pomocą ogólnych charakterystyk efektów uczenia się dla kwalifikacji na poszczególnych poziomach ujętych w kategoriach wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych.
Potwierdzenie kompetencji	Jest to proces polegający na sprawdzeniu, czy kompetencje wymagane dla danej kwalifikacji zostały osiągnięte. Terminy o podobnym znaczeniu: „walidacja”, „egzaminowanie”. Proces ten prowadzi do certyfikacji – wydania przez upoważnioną instytucję „dyplomu”, „świadectwa”, „certyfikatu”.
Sektorowa Rama Kwalifikacji (SRK)	Opis poziomów kwalifikacji funkcjonujących w danym sektorze lub branży; poziomy Sektorowych Ram Kwalifikacji odpowiadają odpowiednim poziomom Polskiej Ramy Kwalifikacji.
Sprawności sensomotoryczne	Są to sprawności związane z funkcjonowaniem narządów zmysłów (wzroku, słuchu, smaku, powonienia, dotyku) oraz narządu ruchu (sprawność rąk, precyzja ruchów rąk, sprawność nóg, koordynacja wzrokowo-ruchowa itp.).
Stanowisko pracy	Jest to miejsce pracy w strukturze organizacyjnej, np. przedsiębiorstwa, instytucji, organizacji, w ramach którego pracownik wykonuje zadania zawodowe stale lub okresowo. Do prawidłowego wykonywania zadań na danym stanowisku pracy konieczne jest posiadanie wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych właściwych dla kompetencji zawodowych wyodrębnionych w zawodzie.
Tytuł zawodowy	Jest przyznawany osobie, która udowodniła, że posiada określony zasób wiedzy i umiejętności potrzebny do wykonywania danego zawodu. W niektórych grupach zawodowych (technicy, lekarze, rzemieślnicy) istnieją ustawowo zadekretowane nazwy i hierarchie tych tytułów, podczas gdy w innych nie ma takich systemów. Przykładowo tytuły zawodowe uzyskiwane w szkołach i placówkach oświaty to: robotnik wykwalifikowany i technik, w rzemiośle: uczeń, czeladnik, mistrz, w kulturze fizycznej: trener, instruktor, menedżer sportu.

Umiejętności	Jest to przyswojona w procesie uczenia się zdolność do wykonywania zadań i rozwiązywania problemów właściwych dla dziedziny uczenia się lub działalności zawodowej.
Uprawnienia zawodowe	Oznaczają posiadanie prawa do wykonywania czynności zawodowych (zawodu), do których dostęp jest ograniczony poprzez przepisy prawne przewidujące konieczność posiadania odpowiedniego wykształcenia, spełnienia wymagań kwalifikacyjnych lub innych dodatkowych wymagań.
Uczenie się nieformalne	Uzyskiwanie efektów uczenia się poprzez różnego rodzaju aktywność poza edukacją formalną i edukacją pozaformalną, w tym poprzez samouczenie się i doświadczenie uzyskane w pracy.
Walidacja	Oznacza sprawdzenie, czy osoba ubiegająca się o nadanie określonej kwalifikacji, niezależnie od sposobu uczenia się (edukacja formalna, pozaformalna i uczenie się nieformalne) tej osoby, osiągnęła wyodrębnioną część lub całość efektów uczenia się wymaganych dla tej kwalifikacji.
Wiedza	Jest to zbiór opisów obiektów i faktów, zasad, teorii oraz praktyk przyswojonych w procesie uczenia się, odnoszących się do dziedziny uczenia się lub działalności zawodowej.
Wykształcenie	Oznacza rezultat procesu kształcenia w zakresie ogólnym i specjalistycznym charakteryzowany na podstawie: – poziomu wykształcenia odpowiadającego poziomowi ukończonej szkoły (np. wykształcenie: podstawowe, gimnazjalne, ponadpodstawowe, ponadgimnazjalne, czeladnicze, policealne, wyższe (pierwszy, drugi i trzeci stopień), – profilu wykształcenia (ukończonej szkoły) lub dziedziny wykształcenia (kierunek lub kierunek i specjalność ukończonej szkoły wyższej lub wyższej szkoły zawodowej).
Zadanie zawodowe	Jest to logiczny wycinek lub etap pracy w ramach zawodu o wyraźnie określonym początku i końcu wykonywany na stanowisku pracy. Na zadanie zawodowe składa się układ czynności zawodowych powiązanych jednym celem, kończący się określonym wytworem, usługą lub istotną decyzją. W wyniku podziału pracy każdy zawód różni się wykonywanymi zadaniami, na które składają się czynności zawodowe.
Zawód	Jest to zbiór zadań zawodowych wyodrębnionych w wyniku społecznego podziału pracy, wykonywanych przez poszczególne osoby i wymagających odpowiednich kwalifikacji i kompetencji (wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych), zdobytych w wyniku kształcenia lub praktyki. Wykonywanie zawodu stanowi źródło utrzymania.
Zintegrowany System Kwalifikacji (ZSK)	Wyodrębniona część Krajowego Systemu Kwalifikacji, w której obowiązują określone w ustawie standardy opisywania kwalifikacji oraz przypisywania poziomu Polskiej Ramy Kwalifikacji do kwalifikacji, zasady włączania kwalifikacji do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji i ich ewidencjonowania w Zintegrowanym Rejestrze Kwalifikacji (ZRK), a także zasady i standardy certyfikowania kwalifikacji oraz zapewniania jakości nadawania kwalifikacji. Informacje o ZSK są dostępne pod adresem: https://www.kwalifikacje.gov.pl
Zintegrowany Rejestr Kwalifikacji (ZRK)	Rejestr publiczny prowadzony w systemie teleinformatycznym ewidencjonujący kwalifikacje włączone do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji. Informacje o ZRK są dostępne pod adresem: https://rejestr.kwalifikacje.gov.pl

7.2. Definicje związane z wykonywaniem zawodu (branżowe)

Lp.	Nazwa pojęcia	Definicja	Źródło
1	Aktywizacja zdrowotna	Przygotowanie pacjentów do pełnej aktywności w sferze fizycznej, psychicznej i społecznej.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki na podstawie: Dudkiewicz K., Kamińska K.: Edukacja zdrowotna. Nasza Księgarnia, Warszawa 2001
2	Alkomat	Przyrząd do badania zawartości alkoholu w organizmie na podstawie wydychanego z płuc powietrza.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki na podstawie: https://sjp.pwn.pl/slowniki/alkomat.html [dostęp: 31.10.2018]

3	Aparat EKG	Aparat rejestrujący aktywność elektryczną serca w postaci obrazu graficznego drukowanego na papierze termicznym.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki na podstawie: https://www.szkolnictwo.pl/szukaj,Elektrokardiografia [dostęp: 31.10.2018]
4	Aseptyka	Postępowanie mające na celu utrzymanie jałowości pomieszczeń, narzędzi i materiałów opatrunkowych.	https://chirurgia-transplantacyjna.wum.edu.pl/sites/chirurgia-transplantacyjna.wum.edu.pl/files/aseptyka-iirok2014.pdf [dostęp: 31.10.2018]
5	Badanie fizykalne	Część badania lekarskiego oraz pielęgniarckiego składające się z oglądania, opukiwania, omacywania i osłuchiwania, dotyczących części ciała bądź ich funkcji.	Dyk D.: Badanie fizykalne w pielęgniarstwie. PZWL, Warszawa 2013
6	Dezynfekcja	Postępowanie mające na celu niszczenie drobnoustrojów i ich przetrwalników. Dezynfekcja dotyczy przedmiotów i powierzchni użytkowych.	http://insektopol.pl/dezynfekcja-metody.html [dostęp: 31.10.2018]
7	Działanie psychoterapeutyczne	Metoda polegająca na celowym i świadomym oddziaływaniu na pacjenta technikami werbalnymi i niewerbalnymi (słowem, gestem, ruchem), mająca na celu usunięcie lub zmniejszenie występujących objawów, w danej jednostce chorobowej.	Kurpas D., Miturska H., Kaczmarek M.: Podstawy psychiatrii. Wyd. Continuo, Wrocław 2009
8	Działanie socjoterapeutyczne	Formy terapii, w których nacisk kładzie się w większym stopniu na czynniki społeczno-środowiskowe i interpersonalne.	Ślusarska B., Zarzycka D., Zahradniczek K.: Podstawy pielęgniarstwa. Wydanie II. PZWL, Warszawa 2015
9	Edukacja zdrowotna	Proces, w którym ludzie uczą się dbać o zdrowie własne i społeczności, w której żyją.	Dudkiewicz K., Kamińska K.: Edukacja zdrowotna. Nasza Księgarnia, Warszawa 2001
10	Epilepsja	Choroba objawiająca się napadami drgawek i utratą przytomności.	https://sjp.pwn.pl/slowniki/epilepsja.html [dostęp: 31.10.2018]
11	Glukometr	Urządzenie diagnostyczne służące do pomiaru poziomu glukozy we krwi.	Krajewska-Kuśak E., Szczepański M.: Badanie fizykalne w praktyce pielęgniarek i położnych. Wyd. Czelej, Lublin 2008
12	Hospicjum	Instytucja opieki nad nieuleczalnie chorymi, którzy znajdują się w ostatniej fazie choroby, w ramach której można im ulżyć w cierpieniu poprzez łagodzenie objawów, eliminowanie bólu, wsparcie psychiczne i duchowe.	http://hospicjum-domowe.waw.pl/o-nas/co-to-jest-hospicjum [dostęp: 31.10.2018]
13	Komunikacja interpersonalna	Proces przekazywania i odbierania informacji między dwiema osobami lub w ramach małej grupy osób, wywołujący określone skutki.	Wilczek-Rużyczka E.: Komunikowanie się z chorym psychicznie. Wyd. Czelej, Lublin 2007
14	Kontakt terapeutyczny	Rodzaj komunikacji, której celem jest poznanie chorego, jego potrzeb, oczekiwań, a także wyobrażeń. Kierowana jest do osób, które mają problem z własnymi emocjami, myślami i nie potrafią postrzegać prawidłowo otaczającej rzeczywistości.	Kurpas D., Miturska H., Kaczmarek M.: Podstawy psychiatrii. Wyd. Continuo, Wrocław 2009

15	Lampa sollux	Lampa o silnym świetle podczerwonym. W zabiegu wykorzystuje się dwa rodzaje filtrów: niebieski wykazujący działanie przeciwbólowe i uspokajające oraz filtr czerwony, który wykazuje działanie rozgrzewające.	https://multiclinic.pl/wykonujemy/rehabilitacja/zabiegi-fizykoterapeutyczne/sollux [dostęp: 31.10.2018]
16	Neuroleptyki	Leki stosowane w psychiatrii, które działają uspakajająco, przeciwłękowo, łagodząc omamy i urojenia. Większość z nich ułatwia zasypianie, działa normalizująco na aktywność oraz wpływa na nastrój.	Heitzman J.: Psychiatria. PZWL, Warszawa 2007
17	Pielęgniarka środowiskowa	Pielęgniarka pracująca w podstawowej opiece zdrowotnej, wypełniająca funkcje pielęgniarstwa wobec rodziny, społeczności lokalnej w środowisku zamieszkania, w sytuacji zdrowia, choroby i niepełnosprawności.	http://www.fum.info.pl/page/index/199 [dostęp: 31.10.2018]
18	Pompa infuzyjna	Rodzaj sprzętu medycznego stosowanego do precyzyjnego dawkowania i ciągłej podaży leku drogą dożylną.	http://www.medipment.pl/prодукty/pompy-infuzyjne-strzykawkowe-948 [dostęp: 31.10.2018]
19	Profilaktyka zaburzeń psychicznych	Tworzenie warunków podtrzymujących zdrowie psychiczne i zapobieganie zaburzeniom psychicznym.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki na podstawie Kurpas D., Miturska H., Kaczmarek M.: Podstawy psychiatrii. Wyd. Continuo, Wrocław 2009
20	Promocja zdrowia	Proces umożliwiający ludziom zwiększenie kontroli oraz poprawę stanu własnego zdrowia.	Definicja Światowej Organizacji Zdrowia zapisana w Karcie Ottawskiej przyjętej na I Międzynarodowej Konferencji Promocji Zdrowia 1986
21	Promocja zdrowia psychicznego	Działania polegające na rozwijaniu świadomości tego, czym jest zdrowie psychiczne, jakie czynniki je warunkują i wzmacniają oraz tworzeniu warunków umożliwiających ochronę zdrowia psychicznego w wymiarze indywidualnym i społecznym.	Kurpas D., Miturska H., Kaczmarek M.: Podstawy psychiatrii. Wyd. Continuo, Wrocław 2009
22	Rehabilitacja psychiatryczna	Oddziaływanie służące przywróceniu w jak największym zakresie prawidłowego funkcjonowania u osób, które w wyniku przebytych chorób, utraciły zdolność sprawnego radzenia sobie z objawami choroby.	Heitzman J.: Psychiatria. PZWL, Warszawa 2007
23	Samoopieka	Samodzielne działanie podejmowane przez jednostkę na rzecz własnego zdrowia. Samoopieka to działania podejmowane indywidualnie, w obrębie rodziny lub wspólnoty, mające na celu poprawę, przywrócenie zdrowia lub też zapobieganie i leczenie chorób. W praktyce pojęcie to obejmuje wykonywanie ćwiczeń w celu utrzymania sprawności fizycznej oraz zdrowia psychicznego, zdrowe odżywianie, samoleczenie, umiejętność samoobserwacji, przestrzeganie zasad higieny, unikanie zagrożeń dla zdrowia oraz przestrzeganie zaleceń lekarskich.	http://epposi.org/wp-content/uploads/2015/07/EPP-OSI-Self-Care-Backgrounder_PL-PL.pdf [dostęp: 31.10.2018]
24	Somatyczny	Dotyczący ciała, odnoszący się do cielesności, fizyczności.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki na podstawie: https://sjp.pwn.pl/szukaj/somatyczny.html [dostęp: 31.10.2018]

25	Społeczność terapeutyczna	Grupa osób, tworzona przez personel oddziału i pacjentów, która uczestniczy w spotkaniach organizowanych i prowadzonych przez pacjentów. Pacjenci ustalają także tematykę spotkań, a personel uczestniczy w nich na równych prawach z chorymi.	Definicja zespołu eksperckiego opracowana na podstawie Kurpas D., Miturska H., Kaczmarek M.: Podstawy psychiatrii. Wyd. Continuo, Wrocław 2009
26	Stany nagłe	Sytuacje, które bezpośrednio wiążą się z zagrożeniem życia czy zdrowia człowieka albo takie okoliczności, gdzie objaw nie jest zagrażający, ale natychmiastowe udzielenie pomocy może przynieść wyraźną poprawę zdrowia i funkcjonowania chorego.	Heitzman J.: Psychiatria. PZWL, Warszawa 2007
27	Sterylizacja	Działanie polegające na niszczeniu drobnoustrojów i ich przetrwalników metodami fizycznymi (wysoka temperatura, promieniowanie nadfioletowe) i chemicznymi (alkohol).	https://www.ekologia.pl/wiedza/slovníki/leksykon-ekologii-i-ochrony-srodowiska/sterylizacja [dostęp: 31.10.2018]
28	Stetoskop	Przyrząd diagnostyczny stosowany w medycynie, służący do osłuchiwania pacjenta, głównie jego klatki piersiowej, serca i jamy brzusznej.	Krajewska-Kuśak E., Szczepański M.: Badanie fizykalne w praktyce pielęgniarek i położnych. Wyd. Czelej, Lublin 2008
29	Środki ochronne	Urządzenia lub wyposażenie noszone bądź trzymane przez daną osobę w celu ochrony przed zagrożeniami mogącymi mieć wpływ na jej zdrowie lub bezpieczeństwo pracy.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki na podstawie https://m.ciop.pl/CIOPPortalWAR/appmanager/ciop/pl?_nfpb=true&_pageLabel=P12600148111342798606193&html_tresc_root_id=1361&html_tresc_id=1659&html_klucz=1356&html_klucz_spis [dostęp: 31.10.2018]
30	Terapeuta uzależnień	Specjalista prowadzący terapię uzależnień, która ma na celu pomaganie pacjentom w radzeniu sobie z alkoholizmem, narkomanią, lekomanią, zakupoholizmem, seksuoholizmem, pracoholizmem, siecioholizmem, hazardem czy uzależnieniem od człowieka, jedzenia, idei.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki na podstawie: Kurpas D., Miturska H., Kaczmarek M.: Podstawy psychiatrii. Wyd. Continuo, Wrocław 2009
31	Terapeuta zajęciowy	Członek zespołu terapeutycznego, który pomaga pacjentom z zaburzeniami psychicznymi w usprawnieniu kondycji fizycznej, psychicznej i społecznej, dzięki czemu mogą osiągnąć częściową zdolność do samodzielnego życia.	https://teb.pl/oferta-edukacyjna/szkoly-medycznej/oferta/terapeuta-zajeciowy-z-arteterapia,27 [dostęp: 31.10.2018]
32	Terapia zajęciowa	Jeden z elementów leczenia i readaptacji (ponownego przystosowania się do samodzielnego życia w społeczeństwie). Wpływa na chorego uspakajająco, mobilizująco i usprawniająco.	Kurpas D., Miturska H., Kaczmarek M.: Podstawy psychiatrii. Wyd. Continuo, Wrocław 2009
33	Trening umiejętności społecznych	Uczenie się przez naśladowanie powodujące uzyskanie nowych umiejętności zachowania się.	Kurpas D., Miturska H., Kaczmarek M.: Podstawy psychiatrii. Wyd. Continuo, Wrocław 2009
34	Wolontariat	Dobrowolna, świadoma działalność podejmowana na rzecz innych, wykraczająca poza więzi rodzinno – przyjacielskie – koleżeńskie.	http://wolontariat.org.pl/wolontariusze/kim-jest-wolontariusz [dostęp: 31.10.2018]

35	Zaburzenia psychiczne	Zespół objawów i zachowań połączonych zwykle z cierpieniem i prowadzącym do zaburzeń indywidualnego funkcjonowania. Osoby cierpiące na zaburzenia psychiczne doświadczają problemów z myśleniem, emocjami, postrzeganiem, pamięcią.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki na podstawie Górna K., Jaracz K., Rybakowski J.: Pielęgniarstwo psychiatryczne. PZWL, Warszawa 2012
36	Zachowanie autoagresywne	Działania mające na celu wyrządzenie sobie psychicznej albo fizycznej szkody.	Linowski K, Wysocki I.: Agresja, autoagresja i przemoc w życiu człowieka. Przyczyny, przejawy, przeciwdziałanie i resocjalizacja. Wydawnictwo Politechniki Radomskiej, Radom 2012
37	Zespół terapeutyczny	Grupa ludzi o odpowiednich kwalifikacjach zawodowych, doświadczeniu i wiedzy (składająca się np. z pielęgniarki, lekarza psychiatry, psychologa), która współpracuje ze sobą w celu realizacji założonych celów terapeutycznych.	Wilczek-Rużyczka E.: Komunikowanie się z chorym psychicznie. Wyd. Czelej, Lublin 2007

ZASTOSOWANIE INFORMACJI O ZAWODACH

Wsparcie dla pracowników i klientów instytucji rynku pracy w zakresie:

- skutecznego podejmowania decyzji dotyczących wyboru zawodu, pracy/zatrudnienia,
- nabywania nowych lub rozszerzania już posiadanych kompetencji zawodowych,
- zmiany kwalifikacji zawodowych zgodnie z potrzebami rynku pracy,
- dopasowywania treści szkoleń kontraktowanych przez urzędy pracy do potrzeb rynku pracy.

Wsparcie dla różnych grup interesariuszy w zakresie:

- poradnictwa i doradztwa zawodowego,
- tworzenia i aktualizacji ofert szkoleniowych dla rynku pracy,
- dostosowania oferty kształcenia zawodowego do wymagań rynku pracy,
- tworzenia i aktualizacji opisów stanowisk pracy,
- przygotowania lub aktualizacji opisu kwalifikacji rynkowych wprowadzanych do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji.